

Nederlands Dagblad

Christelijk betrokken

Politiek

'Goede leider voorkomt tegenstellingen'

Geplaatst: 28 februari 2009 22:01, laatste wijziging: 02 maart 2009 08:23

DEN HAAG - Helpt polariseren om problemen in de samenleving op te lossen? De geleerden zijn het over dat vraagstuk niet eens, politici evenmin. PvdA-leider Bos meent dat polarisatie het integratiedebat verder helpt. Volgens rechtsfilosoof Andreas Kinneging polariseert een goede leider niet.

Een goede leider weet in zijn publieke optreden, met zijn woorden, tegenstellingen te voorkomen en in te tomen. „Hij polariseert niet. Hij weet kwalijke passies en partizanendom te beteugelen“, aldus de politiek- en rechtsfilosoof Andreas Kinneging.

Compromis

Een goede leider bewerkt met zijn optreden en woorden eendracht en is gericht op het algemeen belang, ook is hij bereid tot compromis. Tegelijkertijd is de goede leider geen watje die iedereen naar de mond praat en onaangename feiten niet bij de naam durft te noemen. Hij doet dat echter zonder het „volk onnodig voor het hoofd te stoten“.

Kinneging baseert zijn omschrijving op een studie naar de klassieke oudheid, met name de Athener Pericles. De Leidse hoogleraar is een van 17 geleerden, die op verzoek van de 'Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling' (RMO), een adviesorgaan van de regering, een opstel schreef over polarisatie. De RMO brengt in mei, mede op verzoek van de regering, een advies uit over polarisatie. Morgen publiceert de RMO alvast een bundel met geleerde opstellen als voorproefje van dat advies. De bundel wordt aangeboden aan vicepremier en PvdA-leider Wouter Bos.

Gezeur

Dat Bos de bundel in ontvangst neemt zal geen toeval zijn. Bos trok precies een jaar geleden de aandacht met een interview in de Volkskrant (1 maart 2008). Het integratiedebat moest scherper, vond hij. „Polarisatie is de enige manier om de zaak verder te brengen“, beweerde Bos stellig in dat vraaggesprek. Bos hekelde het 'gezeur over de toon' van het integratiedebat. Een week voor dat roemruchte interview had Bos tijdens een brainstormsessie van het kabinet zijn ideeën hieromtrent al verwoord in „acht provocatieve stellingen“.

Dit weloverwogen optreden van de PvdA-leider vormt, achteraf bezien, het begin van het eind van het politieke leven van integratieminister Ella Vogelaar.

In haar pas verschenen memoires over die periode ziet Vogelaar het optreden van de politiek leider van de sociaaldemocraten met stijgende verbazing en verontwaardiging aan. Terwijl Nederland in spanning verkeert over de ophanden zijnde film van Geert Wilders, Fitna, doet Bos een oproep tot polarisatie. Vogelaar paste niet in het integratieconcept dat Bos voor ogen heeft. Zij belichaamde in zijn ogen te veel de 'softe multiculti-cultuur'. De minister kreeg daarom haar congé in november 2008. Een maand later presenteerde de PvdA-partijtop een integratieresolutie die doordrenkt is van 'nieuw flinksheid'. Een stuk dat inmiddels,

onder druk van de zich hevig roerende achterban, is aangepast. Juist op het punt van de toonzetting klonk er forse kritiek. Een aangepaste versie van de resolutie is verschenen, waarbij expliciet aandacht wordt gegeven aan wat wél goed ging en gaat met de integratie. Op 14 maart spreekt het PvdA-congres zich erover uit.

Seculiere ideologie

In de politiek en de samenleving zijn er altijd conflicten en tegenstellingen. Kinneging wijst op twee belangrijke ontwikkelingen. Met de razendsnelle ontzuiling en ontkerkelijking nam sinds de jaren zestig de „inheemse bevolking afscheid van het christendom en heeft ze een liberaal-individualistische, seculiere ideologie omarmd“.

De tweede fundamentele wijziging was dat vanaf diezelfde periode er een groot aantal mensen naar Nederland kwam, veelal het islamitische geloof toegedaan. Een geloof met een bijbehorende moraal die, zo beschrijft Kinneging, de overheersende blanke, seculiere moraal afwijst.

Deze nieuwe tegenstelling gaat dieper dan de oude, die ging bijvoorbeeld over kiesrecht of ongelijkheid van inkomen en onderwijs. De nieuwe tegenstelling gaat over godsdienst en ideologie. Inmiddels ontbreekt in de samenleving de ideologische eensgezindheid die was gebaseerd op een „algemeen-christelijk wereldbeeld“ dat men met elkaar deelde.

De nieuwe tegenstellingen, die diep gaan én het ontbreken van een gezamenlijk gedeeld en beleefd wereldbeeld, stellen nog hogere eisen aan de leiders van Nederland, stelt Kinneging vast. „Ophitsende, polariserende demagogie is ook hier uit den boze“, schrijft hij, omdat dan de bevolkingsgroepen uit elkaar worden gedreven.

Hoe het dan wel moet? Kinneging heeft wel een suggestie. We zullen moeten leren leven met „nog grotere verschillen dan we al gewend waren“. Alleen kan nu niet meer worden teruggevallen op het algemeen-christelijke wereldbeeld. In navolging van de Verenigde Staten bepleit Kinneging een „constitutioneel patriottisme“. Het is een minimum aan normen in de rechtsstaat. Aan dat minimum moet iedereen zich houden zodat de samenleving leefbaar blijft. De goede leiders moeten dat minimum met passie verdedigen en propageren. Dat veronderstelt politici met een flink aantal intellectuele en morele kwaliteiten. Kinneging is daar niet helemaal gerust op als hij, nogal zuinigjes, zijn opstel afsluit met de woorden dat hij „hoopt dat die leiders er in voldoende mate zijn“.

Polarisatie. Bedreigend en verrijkend, Willem Schinkel, Afshin Ellian, Evelien Tonkens, Jan Willem Duyvendak, Andreas Kinneging e.a. Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling (red.)

Twintig maanden knettergek. Dagboek van een ministerschap, Ella Vogelaar en Onno Bosma